

Laimingų Naujų Metų Linkime Visiems Amerikos Lietuviams!

BRIGHTON SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

14071 Archer Avenue
LAfayette 3-8248

CHARLES ZEKAS
Sekretorius

APDRAUSTŲ LIETUVIŲ TAUPYMO BENDROVIŲ LYGA IR JOSIOS NARIAI

Saugiausiaji vieta santaupoms laikyti yra pavyzdinai vedama ir lietuvių vadovaujama taupymo ir skolinimo bendrovė. Kiekviena prie Apdraustų Lietuvių Taupymo Lygos priklausanti bendrovė yra Jungtinių Valstybių vyriausybės įstaigos apdrausta.

Lietuvių Taupymo bendrovės buvo įsteigtos pačiais sunkiausiais ekonominio gyvenimo laikais. Daugeliui jos padėjo įsigyti namus ir kitas nuosavybes. Kiekviena jų šiandien tapo svarbia Amerikos ekonominio gyvenimo dalimi. Kiekvienoje įstaigoje tarnautojai supranta ir kalba lietuviškai. Patariame mūsų tautiečiams ir toliau savo santaupas laikyti lietuvių įsteigtose ir lietuvių vedamose įstaigose. Jose laikomos santaupos neša didelius dividendus.

DISTRICT SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

3430 So. Halsted St.
Cliffside 4-0104

ALBERT J. AUKERS,
Prezidentas

CONTINENTAL SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

1642 West 47th Street
YArds 7-0145

V. P. PIERZYNSKI
Prezidentas

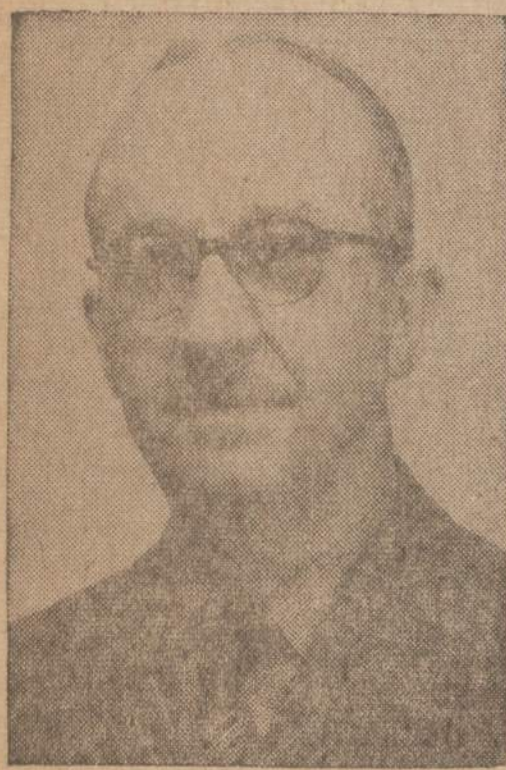
Juozas P. Varkala
Lygos Sekretorius

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

1447 So. 49th Court
Cicero 50, Illinois
TOwnhall 3-8131

JUOZAS GRIBAUSKAS
Sekretorius

CRANE SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

2555 West 47th St.
LAfayette 3-1083

B. R. PIETKIEWICZ
Prezidentas

LIBERTY FEDERAL SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

204 North Broad St.
Philadelphia, Pa.

CHAS. S. CHELEDEN
President

MIDLAND SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

4038 Archer Avenue
LAfayette 3-6719

AUGUST SALDUKAS
Prezidentas

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

6245 So. Western Ave.
GRovehill 6-7575

JOHN PAKEL
Chairman of the Board

E. G. HOLZWEG
Prezidentas

HOME FEDERAL SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

115 East Main Street
Collinsville, Illinois

OLGA RYPKUS
Sekretorė

UNIVERSAL SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

1800 So. Halsted St.
HAymarket 1-2028

1956 m. sausio 3 d. mirė didysis lietuvių kultūros istorikas prof. Vaclovas Biržiška. Šeši metai be Vaclovo Biržiškos.

Prisiminti jį nuolat tenka kiekvienam, kuris nors šiek tiek reikalų turi su spaudos darbu, su praeities lietuvių kultūra. Ir šis prof. Vaclovo Biržiškos atminimas iškilo ne su jo mirties datos sukaktim, bet anksčiau — viename losangeliečių, Kultūros klubo pavadiname, susirinkime.

Iš tribūnos vienas to klubo kalbėtojas sakė, jog čia, išėjimoje, nors kai kurių lietuvių ir labai gerai automobiliais važinėjama, bet lietuvių kalbos žodyno, kuris išleistas okupuotoje Lietuvoje, nė perspausdinti nepajėgiama. Kalbėtojas tarė, kad išviją galinti prisidėti prie lietuvių kultūros ugdymo, bet viskas, kas bus reikšmingo padaryta, bus padaryta krašte (dabartinėje — sovietinamoje Lietuvoje.)

Ta kalbėjusio nuomonė ir priminė man Vaclovą Biržišką, kaip svarbiausią ramstį pradinio darbo Liet. Enciklopedijai leisti, kurios jau turim 24 tomus. Prisiminė Vac. Biržiškos Aleksandrynas, jo Praeities Pabrū knyga, jo Senųjų Lietuviškų Knygų Istorija. Kai kurie šie prof. Vaclovo Biržiškos darbai, išleisti išėjimoje, yra skaudūs krislas okupanto akyje.

Turime Dr. Vandos Sruogienės istoriją — išieivės darbas, išieivijos išleidimas. Tokios istorijos pavergtojoj Lietuvoj okupantas nespausdinti, nes ji ne pagal komunistų partijos diktuojamą mokslą.

Nesuminėsim čia išieivijos kultūrininkų visų darbų, kuriais galime didžiūotis. Kai po daug metų lietuvių kultūros istorikas žvelgs į dabar gyvenamus laikus, tik išieivijos spaudoje (periodikoje ir atskirose knygose) ras tokių tautos kultūrai pažinti reikšmingų straipsnių, kokių nė su žiburiu ieškodamas neras sovietijos lietuviškai išpausdintuose raštuose. Tarp tokių yra surinktoji medžiaga apie Lietuvos sovietizaciją. Visos Serovo ir panašios instrukcijos, kuriomis buvo ir tebėra niekinama lie-

tuvių tauta, įsakymai, kurie liepė versti į popieriaus fabriko katilų ištisas nepriklausomojo gyvenimo sukurtas bibliotekas, tik išieivijos pastangomis viešumai paskelbti.

Prof. Mykolas Biržiška buvo čia minimame Kultūros klubo susirinkime. Iš publikos pakilęs padarė pastabą. Okupuotoj Lietuvoj išleidžiamose lietuvių kultūros klausimais knygose prikišama leninizmo ir stalinizmo, kaip tai leidėjai „marksizmu“ vadina. Prof. M. Biržiška aiškino, jog tai būtų ne taip jau blogai, nes ateities kultūrininkas tokius raštus lengvai galėsiąs išsijoti, komunistinę propagandą atmesti. Tačiau blogiausias dalykas esąs, kad dabar Lietuvoje išleidžiamose knygose nutylimi labai reikšmingi lietuvių kultūros istorijai dalykai, kurie okupantams nenaudingi.

Ta pačia proga prof. M. Biržiška trumpai paaiškino, jog kas sovietijoje vadinama marksizmu, nepanašų jį tai, ką Marksas skelbė. Kalbant apie dabartinį sovietų melą, kuri jė marksizmu vadina, laisvųjų pasaulio lietuviams nereiki užimantais sėkti. Marksizmo vardą reikią palikti Markso raštų, Markso idėjų sąvokai, o Lenino ar Stalino padarytoms Markso falsifikacijoms rasti tinkamą kitą vardą. Skaitydamas Vaclovo Biržiškos Praeities Pabrū knygą, negalėjau išjungti asmeninį sentimentą autoriui. Jau pirmajame straipsnyje (Kryžiuočių keliai į Lietuvą XIV amž.)

minimos vietos, kuriose augant teko būti. Tai Ylakių valsčius su pranykusiū Bareikių (kitur minima — Bareikėnai) miestu, turėjusiū 93 sklypus, prekyvietę ir šešias gatves. O ylakiškio kunigo Mato Veito atsiminimus iš 1863 m. ir iš tremties, kurie išpausdinti Vac. Biržiškos knygoje, ar dabartiniai Lietuvos okupantai teiktus išpausdinti? Turbūt, ne. Ten tikras enkavedistų darbo atvaizdavimas, tik reikią 1863 metus pakeisti j 1941 ar dar vėlesnius, štai Telšių kalėjimo vaizdas 1863 metais, kaip kun. M. Veitas rašo:

„Pavakary liepos 31 d. j mūsų tarpą atvyko kunigas Izidorius Noreika ir pulkininko sūnus Kornilovičius. Pirmasis buvo taip negailestingai sukopotas ir sumuštas nagaikomis, kad buvo visiškai nepanašus j žmogų.“

Rugpjūčio 1 d. 9 valandą j mūsų kamerą atvyko 11 karo teisėjų, kurie čia surašė formalų tardymo aktą. Kunigas Noreika taip buvo apsilpęs nuo žaidų ir kazokų smūgių, kad savo jėgomis negalėjo atsikelti.“

Arba tremtinio kun. Veito keliūnė iš Vilniaus j Petrapilį. Koks didelis panašumas j šių

dėnių tremtinių išvežimų! Kapsukas j Lietuvą išširovė su svetimais ginkluotais vyrais. Lietuvos gyventojų būta ne mulkių. Jie suprato savo padėtį ir išvijo šimtmetinį Lietuvos priešą.

Gaila, kad St. Michelsonui tokie faktai nebuvo žinomi ir jis lengvai patikėjo tuo, kas tą sakė.

St. Michelsonas (pusl. 266) kalbėdamas apie 1926 m. gruodžio 17 d. perversmą, teisingai jį suprato. Ir karininko Žuko ir kitais parodymais sako, kad tais metais iš bolševikų pusės jokio pavojaus nebuvo. To jo teigimo paryskiniūti čia duodame ištraukas iš pačių komunistų spaudos.

1927 m. Lietuvos komunistų partijos centro komiteto organe „Komunisto“ Nr. 1 str. „Fašistų perversmas ir mūsų užduaviniai“ pusk. 2—5 pasakyta: „...Iki pavasario (1926 m.) Lietuvoj buvo tik silpnutės profesinės sąjungos; jų dalis buvo s-d. (socialdemokratų) rankose... „Kaime žemės ūkio darbininkų profesinė sąjunga, buvo S.-d. rankose... „Komunistų partija dėl visos darbininkų klasės silpnumo irgi buvo silpna... „...Pagalios buvo klaidų ir iš mūsų partijos pusės... „...Mes be to per mažai 1926 m. kreipėm dėmes j darbą kariuomenės ir aplamai per mažai rūpinomės nelegaliu darbu... „...Mes 1926 m. nekvietėm prie ginkluoto sukilimo, kad nuverst buržuazinę valdžią. Toks kvietimas 1926 m. sąlygomis būtų buvęs vien avantiūra. Mes kvietėm j kovą prieš reakciją, prieš fašizmą ir kartu mokinom imtis ginklo jei fašistai sukiltų. Ir po fašistų perversmo šiandien, mes nekviečiam prie ginkluoto sukilimo, kad nuverst Lietuvos buržuazinį surėdymą, nes dabar nėra priemonių tam pasipriešinti organizuoti. Pagal pastutinius pranešimus Lietuvos vyriausybė pašitraukė j Vakarus, iš Vilniaus j Kauną, ir Vilniuje susikūrė tarybinė vyriausybė. Jeigu sąjungininkai nori išnaudoti tebeegzistuojančias Lietuvos antibolševikines jėgas, tai gyvybinę reikšmę turi skubi karinė pagelba. Pagelba galėtų būti suteikta arba per Klaipėdos uostą, arba per Liepoją. Abu šie uostai, kaip pranešama, yra neužšalę. Lietuviai sako, kad reliatyviai nežymios, nuo keturių iki šešių tūkstančių, vyrų pajėgos, su gerai aprūpintu generaliniu štabu ir ginklais bei amunicija, būtų pakankamos antibolševikinėms pajėgoms krašte atkurti.“

LIETUVIŲ IŠEIVIJA

(Tęsinys iš 2-ro pusl.)

„Lenkų ir lietuvių informatoriai Šveicarijoje laikosi bendros nuomonės, kad sąjungininkai neturi susilaikyti nuo karinės ekspedcijos, bijodami, kad gali pareikalauti šimtų tūkstančių vyrų. Visa, ko jie prašo, yra nedidelė armija — jų pačių armijų branduolys. Jie tvirtina, kad bolševikų jėgų augimas kyla iš to fakto, kad jie niekada nėra buvę rimtai kariškai sumušti...“

A. V. Dulles (Vertime pavardė parašyta A. V. Daleasas). Iš to memorandumo paimta kas liečia tik Lietuvą. Iš to rašto seka, kad Lietuvos atstovai pilnai pasitikėjo savo tauta ir prašė ne svetimais pajėgoms — armijoms, o vien tik ginklų ir štabui patyrusių vyrų.

Vienintelė turinti leidimą ir apdrausta firma SIUNCIA PINIGUS I LIETUVĄ. Pinigai teikiāmi per 10 dieni. Pilnai garantuota. Prašyk visų informacijų. GRAMERCY 744 Broad Street NEWARK, NEW JERSEY Isteigta 1947.

Sveikinimai iš Winnipeg Laimingų Naujų Metų NAUJIEKOMS, visiems jų ir mano idėjos draugams ir priešams. K. BENIUSIS

St. Michelsonas prisimena ir emigraciją iš Lietuvos nepriklausomybės metais. Menamai ji buvo didelė ir... vyriausybės remiama. Ma, tikėtasi iš jos kiti apsigyvenusio pajamų... Tada iš Lietuvos emigrovo j Pietų Ameriką. Apsigyvenusieji P. Amerikoj lietuiviai niekad nebuvo pajėgūs savo artimiesiems Lietuvon siuntinėlius siūsti. Buvo metai, kad Lietuvoj veikusi Draugija Užsienio Lietuviams Remti Pietų Amerikoj savo lėšomis išlaikė mokyklas... Iš viso per Lietuvos nepriklausomybės metus kitur emigrovo 26,759 gyventojai. Ar tai daug? Jokiais įstatymais iš Lietuvos emigracija nebuvo varžoma. Daugiausia svetur, vyriausiai j Pietų Ameriką išvyko 1926—28 m. — 12,314, kitais metais jau emigrantų skaičius tolydžio mažėjo. 1938—39 m. iš Lietuvos išvyko vos 707 asmens. (žiūr. Lietuvos statistikos metraščius).

Dabar jau asmens reikau. Tos knygos pusk. 407 įsibrovusi tokia korektūros klaida: ne 1905 m., o 1912 m. Jonas Vilkaitis buvo išrinktas Petrogrado lietuvių studentų draugijos pirmininku ir 1913 m. „Aušrinės“ redakcijos nariu. Tauragėje ne vien tik vidurinėje mokykloje mokytojavo, bet įsteigė mokytojams kursus ir ten dėstė, o kursams persiorganizavus j mokytojų seminariją, joje taip pat mokytojavo. Nepaisant j čia suminėtus trūkumus ir kitas smulkmenas, St. Michelsono „Lietuvių Išieivija Amerikoje“ daug šviešios inėša lietuvių ateivių praeičiai pažinti.

Minėtina, kad tos knygos autorius Stasys Michelsonas gruodžio 1 d. susilaukė gražaus amželio — 80 metų!

Ar daug tokių savo tarpė turime, kas tokio amžiaus susilaukęs, nėra visuomenė mires — dirba, rašo. Ir štai iš spaudos išėjo jo gausi ir sumaniai parinkta medžiaga apie lietuvių, gyvenančių Amerikoje. 1906 m. gegužės 2 d. St. Michelsonas išlipo iš laivo New

Yorko uoste. Jau buvo lemta apsigyventi Bostone ir čia 1907 m. įsijungė j „Keleivio“ redakcijos darbą. O kas kitas gali geriau, arčiau pažinti savųjų gyvenimą, jei ne tie, kas redakcijoje dirba.

Be spaudos darbo, St. Michelsonas buvo uolus ir visuomeniniame darbe. Jis lankė lietuvių naujokynus su paskaitomis, tai turėjo progos pažinti jų gyvenimą iš arti ir patirti visokeriopų nemalonumų; na, ir pasižiūrėti vieną ar antrą „mūšij“ visuomenės dirvoje laimė-

jes. O „Keleivis“ buvo jo redaguojamas kovingoje dvasioje. Visada atvirai, užsispyrusiai gynė, kas atrodė teisinga, reikalinga, palaikytina. Linkime St. Michelsonui ir jo draugei — bendramintei ir bendradarbei žmonai dar ilgus metus gyventi ir dar pasireikšti spaudos bare savo kūriniais. Būtų jdomu ir pravartu „Keleivio“ istoriją parašyti. O kas ją geriau, pilniau galėtų parašyti, jei ne jo buvęs redaktorius Stasys Michelsonas!

TWO-JAIS' DRIVE-IN
4253 W. 47th Street — VI 7-6043
BROASTED CHICKEN - OUR SPECIALTY
SHRIMPS - RIBS - PIZZA
and a variety of delicious Sandwiches.
We deliver — cater to clubs, banquets, weddings, social groups etc.
Open 10 A. M. to 2 A. M. morning.

MIELI LIETUVIAI!
Mes, trys Lietuvos dukros — aš, Naumė ir mano draugės Auė ir Skardė — senai ir ilgai gyvenę, bet nepasėnę, buvę išvietintos, ilgai ir plačiai klapoję, pastangomis Nado Rastėnio, pasiekėme lietuviškąjā Čikagą ir viešime „Naujienses“.
Mes norime atvykti j jus namučius ir papasakoti jums savo šurpulingų pergyvenimų senovės tremtyje. Iš mūsų sužinosite apie tais laikais esantį Bangpučio Čvąrą Baltijos dūgne, malonią Ravinę, geruosius Ardenus, mūsų gimtinę — Žvyrinę, tų laikų Lietuvą ir didingas „Trijų Rožių Šventės“ apeigas.
Mūsų keliūnė j Jūs namučius, buvusi \$5.00, dabar tik \$3.00. Priešądami ar sumokėdami „Naujiensoms“, 1739 So. Halsted St., Chicago 8, ILL. leisite mums atvykti ir viešėti pas jus.
Iki mielo pasimatymo,
NAUMĖ LIŪNAITE.

LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ
linki visiems lietuviams

JOHN T. ZURIS
Lawyer and Counsellor
11 S. La Salle St., Room 1415 — RA 6-4425

Generous Dividends paid through four generations

Daigiantis praėjusiam šimtmečiui St. Paul Federal jau buvo virtusi Chicagos srities gyventojų mėgiamiausia taupymo istaiga. Vieno iš svarbių priežasčių: taupytojams antoimet — kaip ir dabar — buvo išmokėtas kiekvienas dividendų, suderinamų su fondų saugumu, centas.

Ivyko daug pakitimų nuo tų ankstybių laiku — iskaitant ir persikėlimą j mūsų erdvias patalpas North Avenue, — bet St. Paul dividenų mokėjimas lieka pastovus, kaip buvęs. Tai įgalino mus vykdyti mokėjimus be pertraukos sunkiais ir gerais laikais, beveik per tris šimtmečio ketvirčius!

DABARTINIAI METINIAI DIVIDENDAI
nuo 4 iki 4½%, pagal Jūsų pasirinktą taupymo planą.

A \$190 Million Savings Institution

ST. PAUL FEDERAL SAVINGS OF CHICAGO
6700 W. NORTH AVE. • PHONE National 2-6000

Menas ir visuomenė

Dviguba praraja

Menas tiek reiskia, kiek mus liecia, nebūtinai emocijas. Menas, kuris nedaro įtakos, mums jis nieko ir nereiskia. Bet kai mes mene kažko ieškome, tada paveikslas ar knyga atkreipia mūsų dėmesį ir daro įspūdžio. Tada pradėjame jį tapti dailę gilintis, domėtis ir geriau susipažinę pamėgstame. Tada ir paveikslas reikšmė mums palaipsniui paaiškėja. Kai meno kūrinys mums daro reakcijos, palengva jis pasikeičia ir tada pamatome kas iš tikrųjų jame yra. Išaiškios be santykio su kokiais nors daiktais negali būti. Ne visi gražūs daiktai ar idėjos turi estetinių vertybių. Meno reikšmės sintezė neturi kriterijaus ir pats meno reikšmės aiškėjimas kai kada reikalingas paaiškinimų. Pav. kiniečių menas yra sąmoningas likitai savo tikslui siekti ir formai išreikšti, turi estetinę vertybę atskirai nuo savo funkcijų. Panašiai yra ir su abstrakčių dailė, kurios estetinė vertybė glūdi tikiai ritmo vienybėje, mažai terereprezentuojanti, nes sintetinis menas šiais laikais išeina iš "laboratorijų", panašiai kaip buvo prieš impresionistinius laikus romantinių tradicijų epochoje. Gamtovaizdžio grynoji tapyba iš gamtos aktualiai susidomėta likitai impresionistų. Dabar abstrakti dailė užsidarė tarp keturių sienų, nes dailininkas nei su gamta, nei su žmonėmis nenori nieko bendra turėti. Kodėl? Gal būtų dėl to, kad individualistas dailininkas vietoje kovoti dėl savo egzistencijos, skelbia kovą prieš save. Jis rezignuoja iš masės, gyvena savo susikurtame subjektyviame pasaulyje. Visuomenė jį tiek liečia, kiek jis gyvenimo domisi. Tarp menininkų ir visuomenės darosi praraja.

Menininkai idealistai negali toleruoti tų, kurie neatsakomingi už savo kūrybą, alseit, tie, kurie serijomis gamina "sentimentalių" produktą dėl to, kad žmonės perka. Tai daro ne vien mūsų laikais, bet ir kiti. Kūrėjas dailininkas turi būti didvyris, nebijoti masės ir tų dailininkų, kurie pataikauja jos skonius. Dėl šito yra aiški praraja tarp kūrybos ir diletantizmo. Vadovaujantis intelektas, ypač jannoji karla, turi savo pasaulėvaizdį ir vertina tai, kas yra jį, o masė vertina archaizmą. Dėl šios priežasties vadovaujantis intelektas jungiasi avangardė. Avangardo šalininkai teigia, jog sentimentas ir jautrumas yra atgyventos romantikos dogma. Dabar esąs pats geriausias laikas kurti naują meną ir stebėti gyvenimo procesą, kaip sparciai smūnka senosios tradicijos, kartu mažėja ir jų vertė.

Stebint avangardo dailininkų gyvenimą, matome, kad daug kas iš modernistų dailininkų imasi pedagoginio darbo — humanistinių mokslų teorijų dėstyti. Daug iš to skaičiaus yra gyvenimo nusivylusių, net į radikalizmą linkstančių arba politikaujančių. Neretai kalbinama ir visuomenė, kad ji atsilikusi nuo modernaus gyvenimo, kad ji yra kurčia dvasinei kultūrai, užtrenkta reklaminėmis iliuzijom ir pan. A. Gottliebas, nagrinėdamas visuomenės ir menininkų susipratimus, be kita ko pastebi: "Meniška kūryba, atmetus sensacijas, ir kai kurias tendencijas, smūnka į mūsų orga-

nizmo gilumą per daiktų santykių, per reprezentaciją. Modernioji dailė į mus veikia priešingai, — ji kovoja dėl savo egzistencijos, dėl pripažinimo. Menininkai demokratijos santvarkoje laisve naudojames, turėty likitai džiangtis, kad yra laisviausi žmonės, bet už savo laisvę moka brangią kainą dėl to, kad mes visuomenės neapykantą atkreipėme prieš save."

A. Gottlieb daro išvadą, kad ne visi dailininkai pataikauja minios skonius. Jie iš principo savo teises gina, kad galėty kurti taip, kaip nori, kad jie nori kurti. Jų pastangos aukštai idėjai reikia vertinti. Jie žino, kad į Parnasą tikitai pašauktieji eina ir tai ne visi karū. Tikitai pavergtuose kraštuose dailininkams uždėdamas politinius štopus, dėl kurio menas vegetuoja (be individualios kūrybinės iniciatyvos tarnauja propagandai). Komunistų režimas mums yra žinomas, bet panašiai atsifiko ir Italijoje su Paolo Cagliari (Veronese 1528-1588), kuriam šventas Tribunos iškalė bylą už veikala "Vakariene Levi namuose". Dailininkas tame veikale pavaižadavo porą kareivių vokiskais drabužiais.

Kūrybos sąskaiton įtraukiamas daug metaforų ir teigimų, kad abstrakcija jau laimėjo kovą prieš reprezentaciją dailė, kad sentimentui kelias užkirstas. Vis dėlto žmogus negali likti tokiu kietasirdziu, neįjautriu tam, kas yra gera ir gražu. Šitos prarajos definicija yra tokia, kad ne menas turi taikytis prie visuomenės, bet visuomenė panašiai taip, kaip ji yra atklėjama pažinti moralinius ir etinius principus. Iš to galima daryti išvadą, kad žmogaus pastangos siekti aukštesnio tikslo, estetinio grožio ir pan. yra sąlyga siekti tobulumo. Bet tuo pačiu kartu reikia turėti galvoje, kad nieko nėra visiškai tobula ir visiškai klaidinga.

Jokia dailės forma nėra tiek prolaima, kaip abstrakcija, daugeliu atveju klaidingai suprantama. Blogiausia yra tas, kad abstraktaus meno srityje yra labai daug analfabetų, kurie blogą padaro dar blogesniu; yra tokių, kurie iš nusivylimo kerštėja, tyčiojasi iš visuomenės. Negerovių yra abejojose pusėse, bet reikia skirt gerą nuo blogo — meną nuo trafareto, kad visuomenė pati suprastų ir mokėty atskirti vertingą daiktą nuo beverčio.

Duchamp yra pasisakęs labai griežtai šiuo klausimu:

"Jeigu pinigų negalima panaikinti, tai pinigas sunaikins meną".

Su pinigų vis dėlto yra susištis ir menas ir mokslas ir religija, — nieko nepadarysi, bet šią problemą tenka spresti taip, kaip yra sprendžiama gerio ir blogio klausimas, — kaip etikos ir moralės apsprendžiama klausimai. Dailės kūrinys estetiškai gali būti geras, bet moraliai blogas arba atvirkščiai. Cinizmas dailėje, kinė ir žemos moralės leidiniuose išdykėlius padaro išdykesniais, o tamsius — tamsesniais. Menas — jokia religija, kuris mokytų doros, bet jis nėra irankis moralei smukdyti. Menas turi tarnauti aukštom idėjom ir estetiniam grožiui, kuris skaitina, bet ne purvina žmogaus morale. Kilni muzika mūsų dvasią perkelia į moralinę stip-

(Čiurlionio Galerijos nuosavybė)

"Natiurmortas"

Dail. VIKTORAS VIZGIRDA

rybę; geras dailės kūrinys estetiškai perkelia mūsų dvasią į kilnumo pasaulį.

Ar Čiurlionį galima kaltinti?

19-to šimtmečio pabaigoje buvo šviesiausias klasikinio modernizmo laikotarpis. Po jo pradėjo reikštis ir pagaliau pajima vadovaujama rolė abstrakčių forma, kurios pradaininku laikomas Čiurlionis. Čiurlionio epoha ir Cezanne poimpresionistinė idėja stiprėjo visose meno mokyklose. Dostojevskis, Ibsenas ir kiti rašytojai savo pasaulėžiūra gyveno ir savo realistine kūryba galvino visuomenės dvasią. Cezanne buvo visiškai nepriklausomas, palinkęs asketas, kitų nesuprasjęs. Savo dvasioje buvo užsidaręs ir mūsų Čiurlionis. Abu skirtingos dvasios pasaulių asmenybės savų kūrybines kancias ir ekstazę skirtingai išreikšė pozityviu būdu. Kaip sunku buvo prieiti prie jų dvasios intelekto, nes jų idėjos ir pasaulėžiūra gimė visų šimtmečių anksčiau. Archaiizmo gerbėjai šių dviejų didelių meno kultūros pradaininkų nemėgo, nesuprato ir iš jų kūrybos šaipėsi, kaip dabar šaipomasi iš kitų modernio meno pradaininkų, kurie ieško naujų formų, naujos ekspresijos mene. Desimtmečiams praėjus pasirodė, kad Čiurlionis ir Cezanne pasauliui davė daugiau meno šviesos, negu legijonai jų pasekėjų. Cezanne buvo formos architektas, — tapybos duona ir druska, o Čiurlionis meno gyvenimui atėjo su naujonis skirtingomis idėjomis "nezinomas ir nesuprantamas". Ar galima Čiurlionį kaltinti, kad jis buvo naujų meno formų pradaininkas dėl kurių dailininkai riejasi?

Abstrakcija ir protestas

Abstrakcija plastiniame mene nėra išsenta iki dagno, tačiau geometrinė teologija nors ir griežta, bet turi plačias galimybes keistis. Abstrakcijos elementai nėra fikcija, bet dekoratyvinė forma ir josios sistemos siejamos su reprezentaciniu elementu arba grynai ritmo vienybe. Abstrakčių formų yra ir gamtoje pav. geomorfija. Žmogus negalėdamas gamtos atkurti taip, kokta ji yra, gamtą mėgina pajungti savo kūrybai tiek, kiek yra galima ir reikalinga. Viduramžiais dailininkai bijojo šventvagiatii, alseit, piešti iš gamtos, laikė nuodėme. Abstrakti forma yra lankstesnis irankis kūrybai — statybai ir nel zanro tapybai.

Menininkų konfliktų su visuomene buvo ir seniau. 19-to šimt. antroje pusėje sukilėliai Courbet, Degas, Pissarro,

ne prasme atsiřiboję nuo diletantinės meno šakos. Tas pat yra pas' latvius, lenktis ir kitų lautybių dailininkus. Jaunieji rašytojai taip pat telkiasi atskiriai, kurių pasaulėžiūra sulampa.

Visuomenė stebisi, kodėl dailininkai nėra visi vienodi, kodėl jie nesutinka, kodėl jų idėjos skirtingos ir t. t. Profesionalai ir pasiturintioji klase neturi laiko mokytis bei gilintis į meno kultūrą. Yra tokių, kurių žinojimas apie literatūrą, poeziją ir meną ribotas. Tokiems tikitai religinis arba asmeniško sentimento paveikslas tebėra artimas ir suprantamas. Demokratinėje visuomenėje kiekvienas gali piešti, tapyti, rašyti ir dauginti "kultūrinį chaosą", — masei vistiek. Daugeliu atveju ir šviesesnieji žmonės padeda visuomenę juodinti reklaminiiais straipsniais.

Mūsų rašantieji žmonės pavirštiniškai žiūri į meno parodas, klausio meno paskaitų, jaučiasi, kad maudosi kultūros vonioje, bet negalvoja ir nemoka atskirti meno nuo pseudomeno, kultūros — nuo chaltūros.

Andrew Carduff Ritchie savo knygoje "Abstract Painting and Sculpture in America" vienoje vietoje pastebi:

"Paprastas faktorius seka virš visų motyvuojančių priežasių ir susiveda prie to, kad abstraktus menas yra protestas. Protestas prieš isigyvenusias tradicijas, prieš realistinę ir naguralistinę erdvę, spalvas ir savotišką tematiką. Visas modernistų menas, kuris stovi pažan-

gos sargyboje, yra protestas. Suprantama, abstraktus menas yra pats protestantiškiausias. Iš likrųjų protestų sąjūdžiai yra paralelė link naujo demokratinio amžiaus; protestas, kuris jau buvo prasidėjęs 18-tam šimtmeityje. Religinė Reformacija. Demokratinė reformacija išsautė daugelį priešingų sąjūdžių, kurie mėgino sulaikyti arba neutralizuoti sukilėlių veiksmus. Protestantiskas sąjūdis plačiu mastu apėmė religinius, socialinius ir meninius sluogsnius. Tai buvo susikirtimas su senosios santvarkos sistemom, pasibaigęs daugiau ar mažiau žiauriai susiremimais su puritanų ir evangelikų revoliucionieriais. Šie susiremimai privėdė prie to, kad pradėjo formuotis mažos revoliucionierių partijos ir, pagaliau, kontrarevoliucinės grupės. Iš šito taško žiūrint, abstrakčių dailininkai dabar vadovauja meno revoliucionieriams, o intelektualų draugai kitose revoliucionierių grupėse, atkreipė ir kitų kraštutinių emocijų asmenų dėmesį".

(Bus daugiau)

Kalėdinių sveikinimų simbolika

Tradicinės sveikinimų kortelės, suprantama, daugiausia fabriko gamintos ir žibučiai padabintos, su atitinkamais užrašais ir pagal skonį platus pasirinkimas. Yra žmonių, kurie turi individualų skonį ir moka patys pasidaryti korteles, jie išranda originalesnes. Dr. Al. Ruckaus gamintos kortelės būdavo labai techniškos, istorinio

(Tęsinys 7-me psl.)

Savings Grow Safely at DROVERS

IŠ VISŲ INDĖLIŲ
PADĖTŲ IKI SAUSIO
10 D., PROCENTAI
BUS MOKAMI NUO
SAUSIO 1 D.

JŪSŲ SANTAUPOS vertos ypatingo tvirtumo, prityrimo ir saugumo, kurios užtikrina Drovers banko nuolatinės tarnybos septyniasdešimt aštuoneri metai. Jūs gausite visa tai ir dar procentus, jei taupysite Drovers banke.

Atsilankykite ir atidarykite savo sąskaitą DABAR. Be to, taupykite, siųsdami paštu arba atvykite asmeniškai, kaip jums patogiau.

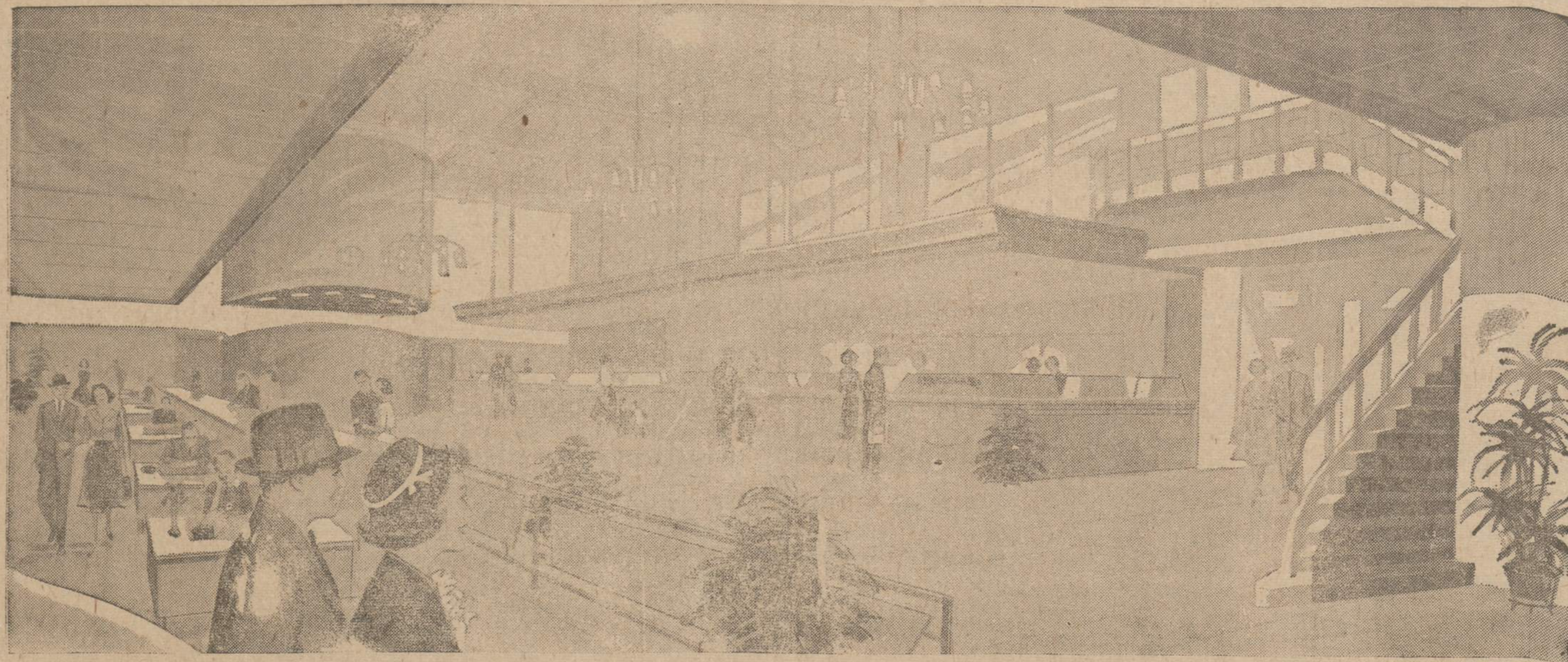

The Drovers Banks

47TH STREET & ASHLAND AVENUE • Yards 7-7000

MEMBERS, FEDERAL DEPOSIT INSURANCE CORPORATION
COMBINED RESOURCES, OVER 125 MILLION DOLLARS

DROVERS... PATIKIMAS JŪSŲ ŠEIMOS DRAUGAS

NUOŠIRDŽIAI
KVIEČIAME JUS
I MŪSŲ

GRAND OPENING

vykstantį nuo gruodžio 26 d. iki sausio 30 d.

Standard Federal Taupymo Bendrovė, žinoma visur Jungtinėse Valstybėse, kaip viena iš tvirčiausių Chicagos taupymo įstaigų, kviečia Jus dalyvauti jos neseniai padidinto namo Didžiajame Atidaryme. Priėmimai vyks nuo gruodžio 26 d. ištisai

iki sausio 30 d. Šiame laikotarpyje bus naudingų dovanėlių taupytojams ir gavinančių vaišių svečiams. Mokame $4\frac{1}{4}\%$ dividendus, ir santaupos apdraustos Federal Savings and Loan Insurance korporacijoje. Standard Federal turtas prašoka \$80,000,000.00 su atsargomis, didesnėmis, negu \$7,500,000.00. Jūs galite pasinaudoti visa Taupymo Paštu programa arba, jei įmanoma, atsilankyti asmeniškai Standard Federal bendrovėje. Daug vietos automobiliams nemokamai pastatyti.

STANDARD *Federal* **SAVINGS**
and Loan Association

4192 ARCHER AT SACRAMENTO, CHICAGO 32, ILLINOIS VIRGINIA 7-1141